

Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Açık Oyun Alanlarının Karşılaştırılması (Denizli, Samsun, Sinop Örnekleri)¹

Comparison of Outdoor Playgrounds For Preschool Children (Denizli, Samsun, Sinop Examples)

Hülya GÜLAY OGELMAN¹, Hande GÜNGÖR^{2*}, İlkay GÖKTAŞ³

¹ Prof. Dr, Sinop Üniversitesi, ogelman@sinop.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-4245-0208>

² Dr. Öğr. Üyesi, Pamukkale Üniversitesi, hgungor@pau.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-3016-1775>

³ Öğr. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, ilkay.goktas@omu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4701-455X>

Geliş tarihi/Received :06.12.2021

Kabul tarihi/Accepted: 30.06.2022

Yayın tarihi/Published: 30.06.2022

ÖZET

Günümüzde pek çok nedenden dolayı kapalı alanlarda daha çok zaman geçiren çocukların sağlıklı gelişimleri için nitelikli açık oyun alanlarına erişimlerini sağlamak gereklidir. Nitelikli oyun alanlarının oluşturulmasındaki temel unsurlardan biri, var olan açık oyun alanlarının durumlarının belirlenmesidir. Bu bağlamda gerek eğitim kurumlarına gerek kamuya açık oyun alanlarının çeşitli faktörler doğrultusunda incelendiği çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu araştırmanın amacı, Denizli, Samsun ve Sinop illerindeki açık oyun alanlarının donanım ve güvenlik açısından karşılaştırılması olarak belirlenmiştir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubuna dahil edilen oyun alanlarının belirlenmesi için basit rastgele örneklem seçimi kullanılmıştır. Buna göre araştırmanın çalışma grubu olarak, Denizli, Samsun ve Sinop belediyelerine ait toplam 26 açık çocuk oyun alanı, 15 bağımsız anaokulu açık oyun alanı ve içerisinde anasınıfı bulunan 13 ilkokul-ortaokul açık oyun alanı belirlenmiştir. Araştırmada veriler, “Oyun Alanları Derecelendirme Ölçeği” aracılığı ile toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Sinop ilindeki oyun alan türlerinin hem donanım açısından hem de güvenlik açısından diğer illerden daha yüksek puana sahip olduğu görülmektedir. Her üç açık oyun alan türünde güvenlik açısından en düşük puanlara sahip ilin Samsun olduğu görülmektedir. İlkokul-ortaokul anasınıfı açık oyun alanı ve belediyeye ait çocuk açık oyun alanlarının, donanım açısından illere göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Oyun alanları, okul öncesi dönem, dış mekân oyunları.

ABSTRACT

Today, it is necessary to provide access to qualified outdoor playgrounds for the healthy development of children who spend more time indoors for various reasons. One of the key factors in the creation of quality playgrounds is to determine the condition of existing outdoor playgrounds. The aim of this study is to compare the outdoor playgrounds in Denizli, Samsun and Sinop provinces in terms of hardware and security. In the research, descriptive survey model, one of the quantitative research methods, was used. In the study, a total of 26 outdoor playgrounds for Denizli, Samsun and Sinop municipalities, 15 independent kindergarten outdoor playgrounds and 13 primary school outdoor playgrounds with kindergarten were determined as the study group. The data in the study were collected through the “Playgrounds Rating Scale”. According to the results of the research, it is seen that playground types in Sinop province have higher scores than other provinces in terms of both equipment and security. It is seen that the province with the lowest scores in security in all three types of outdoor playgrounds is Samsun. Primary school kindergarten outdoor playgrounds and children's outdoor playgrounds belonging to the municipality do not differ significantly from provinces in terms of equipment.

Keywords: Playgrounds, preschool period, play.

¹ Bu çalışma, 24-25.03.2021 tarihlerinde Sakarya’da düzenlenen “International Congress of Early Childhood Outdoor Practices” kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Doğumdan itibaren 'hareket' çocuklar için oldukça önemli bir ihtiyaçtır. Okul öncesi dönemde özellikle oyun, hareketi desteklemektedir (Aksoy, 2011). Oyun, çocuğun dünyaya uyum sağlamasında önemli bir araçtır (Yörükoğlu, 2010). Oyun çocuğun bilişsel, sosyal ve fiziksel gelişimlerinde rol oynar ve çocuğa eğlenceli ve doyurucu etkinlikler sağlayabilmektedir (Poppe, van Delden, Moreno, Reidsma, 2014). Çocuğun içinde bulunduğu ortam, oyun davranışlarını etkileyebilmektedir. Yaşamın ilk yıllarında oyunun çocuklar için önemi düşünüldüğünde, iyi organize edilmiş, çeşitli oyun materyallerine sahip ve güvenli oyun alanları ihtiyacı ortaya çıkmaktadır (Erbay ve Durmuşoğlu Saltalı, 2012; Tekkaya, 2001). Açık oyun alanları, çocuklara sunacağı açık uçlu oyun imkânları ile bilişsel ve kültürel kazanımları destekleyebilmektedir (Cutter-Mackenzie ve Edwards, 2013). Küçük Çocukların Eğitimi Ulusal Birliği (NAEYC), Ulusal Sağlık ve Güvenlik Performans Standartları (NHSPS) gibi erken çocukluk döneminde bakım ve eğitim konularında faaliyet gösteren uluslararası kuruluşlar, çocukların en ideal deneyimlerini, sağlıklı ve güvenli olan açık oyun alanlarında sağlayabileceklerine dikkat çekmiştir (Olsen ve Smith, 2017). Berg (2015), oyun alanlarının çocuklar için önemli ve hayati fırsatlar sunduğunu ve açık oyun alanlarının incelendiği çalışmaların artırılması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca çocukların hareketsiz geçirdiği süreleri kısaltmak açısından açık oyun alanlarının profesyonel bir bakış açısı ile düzenlenmesi gerekliliğini ortaya koymuştur (Berg, 2015). Konu ile ilgili Norveç'te gerçekleştirilen bir diğer çalışmada (Bjørngen, 2015), bir anaokulundaki açık oyun zamanlarının çocukların iyi oluş ve oyunlara katılım düzeyleri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırma sonuçlarında, fiziksel oyunların, çocuklarda sosyal ilişkileri, özerklik ve yaratıcı düşünme düzeylerini arttırdığı görülmektedir. Aynı çalışmada (Bjørngen, 2015), harekete dayalı deneyimlerin çocuklardaki iyi oluş düzeyini de arttırdığı belirlenmiştir.

Alan yazındaki konu ile ilgili araştırmalar, gerek okul öncesi eğitim kurumlarında bulunan gerekse kamuya açık olan oyun alanlarının çocukların çeşitli ihtiyaçlarını karşılayarak gelişimini çok boyutlu destekler niteliklerde hazırlanmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Nitelikli hazırlanan açık oyun alanları, okul öncesi eğitimin, çevre eğitimi uygulamalarının kalitesini arttıracak ve çocukların sağlıklı gelişimini destekleyecektir. Oyun genel olarak çocuğun gelişim alanlarını eş zamanlı desteklemekle birlikte açık alan oyunları, okul öncesi eğitim programının kalitesini belirleyen unsurlardan biri olarak kabul edilmektedir (Taylor ve Morris, 1996). Nitelikli oyun alanlarının oluşturulmasında, oyun alanının büyüklüğü, oyun alanındaki materyallerin özellikleri, sayısı, çocuk sayısı, çocukların gelişim özellikleri ve bireysel farklılıkları dikkate alınmalıdır (Türkan ve Önder, 2011). Oyun alanlarının işlevselliğini arttıracak bir diğer unsur, yetişkin rehberliğidir (Bjørngen, 2015). Hunter, Graves ve Bodensteiner (2017), öğretmenlerin, anne-babaların ve okul idarecilerinin açık oyun alanları ve burada kazanılan deneyimlere yönelik farklı bakış açılarının olduğunu belirlemişlerdir. Ayrıca yetişkinlerin bakış açılarındaki farklılığın, çocuklara sağlanan imkânlar ve rehberliği de doğrudan etkileyebileceği, bu noktada yetişkinlerin açık oyun alanları hakkında bilgilendirilmelerinin, konu ile ilgili nitelikli deneyimler kazanmalarının çocukların gelişimi açısından gerekli olduğu belirtilmiştir (Hunter, Graves ve Bodensteiner, 2017).

Günümüzde çeşitli sebeplerle kapalı alanlarda daha çok zaman geçiren çocukların sağlıklı gelişimleri için nitelikli açık oyun alanlarına erişimlerini sağlamak gereklidir. Nitelikli oyun alanlarının oluşturulmasındaki temel unsurlardan biri, var olan açık oyun alanlarının durumlarının belirlenmesidir. Konu ile ilgili Türkiye'de son yıllarda yapılan çalışmalarda artış olduğu görülmektedir (Aksoy, 2011; Başaran Uysal, 2015; Başbay, 2012; Duman ve Koçak, 2013; Gülay Ogelman ve diğ., 2016; Koçan ve Çorbacı, 2012; Özgüner ve Şahin, 2009; Öztürk Samur ve İnal Kızıltepe, 2018). Ancak gerek eğitim kurumlarına gerek kamuya açık oyun

alanlarının çeşitli faktörler doğrultusunda incelendiği çalışmalara duyulan ihtiyaç devam etmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, Denizli, Samsun ve Sinop illerindeki açık oyun alanlarının donanım ve güvenlik açısından karşılaştırılması olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın alt problemleri aşağıda belirtilmektedir:

1. Denizli, Samsun ve Sinop illerindeki açık oyun alanlarının donanım düzeyleri nasıldır?
2. Denizli, Samsun ve Sinop illerindeki açık oyun alanlarının güvenlik düzeyleri nasıldır?
3. Buldukları illere göre çocuk oyun alanlarının donanım düzeyi istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
4. Buldukları illere göre çocuk oyun alanlarının güvenlik düzeyi istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Denizli, Samsun ve Sinop illerindeki açık oyun alanlarının donanım ve güvenlik açısından incelenip karşılaştırıldığı bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Karasar (2006), tarama modelini, bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan model olarak tanımlamaktadır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklem grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilirlik kriteri dikkate alınmıştır. Bu bağlamda, araştırmada, çalışma grubuna dahil edilen oyun alanları uygun örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel (2016), uygun örnekleme yöntemini, araştırmacının kolayca ulaşabileceği ortamlardan veri toplayabilmesi olarak ifade etmektedir. Buna göre araştırmanın çalışma grubu olarak, Denizli, Samsun ve Sinop belediyelerine ait toplam 26 açık çocuk oyun alanı, 15 bağımsız anaokulu açık oyun alanı ve içerisinde ana sınıfı bulunan 13 ilkokul-ortaokul açık oyun alanı belirlenmiştir.

Tablo 1. Açık Oyun Alan Türlerinin İllere Göre Dağılımı

Şehir	Bağımsız anaokulu açık oyun alanı	İlkokul-ortaokul anasınıfı açık oyun alanı	Belediyeye ait açık çocuk oyun alanı
Denizli	5	5	10
Samsun	5	5	10
Sinop	5	3	6
Toplam	15	13	26

Veri Toplama Aracı

Oyun Alanları Derecelendirme Ölçeği: Araştırmada veriler, Frost, Wortham ve Reifel, (2001) tarafından geliştirilmiş Oyun Alanları Derecelendirme Ölçeği aracılığı ile toplanmıştır. Ölçek, *Oyun alanı kullanım bakımından iyi durumda ve nispeten güvenli midir?*, *Oyun alanı neleri içermektedir?* ve *Oyun alanının çocuklara katkıları nelerdir?* olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Oyun Alanı Değerlendirme Ölçeği'nin *Oyun alanı neler içermektedir?* ve *Oyun alanı iyi ve güvenli koşullara sahip mi?* alt boyutları Başbay (2012) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Araştırmada ölçeğin Türkçe'ye uyarlanan iki bölümü kullanılmıştır. Başbay (2012), ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında, öncelikle içerik ve yapı geçerliği ile bağımsız

değerlendiriciler arasındaki güvenilirliği test etmiştir. Başbay (2012), ayrıca ölçeğinin güvenilirliğini iç tutarlık Cronbach Alfa Katsayısı ile belirlemiştir. Oyun Alanı Değerlendirme Ölçeğinin iç tutarlığı ‘Oyun alanı neler içermektedir?’ alt boyutu için .86, ‘Oyun alanı iyi ve güvenli koşullara sahip mi?’ alt boyutu için .90 ve toplam ölçek için güvenilirlik katsayısı .93 olarak bulunmuştur.

Araştırmanın verileri, çalışma grubundaki eğitim kurumlarının açık oyun alanlarının Oyun Alanı Değerlendirme Ölçeği’nde belirtilen maddeler doğrultusunda gözlemlenmesi ile elde edilmiştir. Ölçek maddeleri 0 ile 5 arasında derecelendirilmiştir. Ölçekte; “0: Yok; 1: Bazı öğeler mevcut fakat işlevsel değil; 2: Zayıf; 3: Orta; 4: İyi; 5: Bütün öğeler mevcut, mükemmel kullanım şeklinde”, puanlandırılmaktadır. Ölçeğin her iki bölümünden alınacak en düşük puan 0 iken en yüksek puan 100’dür. Gerçekleştirilen bu çalışmada, Oyun Alanı Değerlendirme Ölçeğinin iç tutarlık katsayısı .90, ‘Oyun alanı neler içermektedir?’ alt boyutu için .82, ‘Oyun alanı iyi ve güvenli koşullara sahip mi?’ alt boyutu için .87 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Her bir araştırmacı kendi bulunduğu illerdeki açık oyun alanlarını yaklaşık yarım saat gözlemlemiştir. Bu gözlemler sırasında açık oyun alanları, ölçek maddeleri dikkate alınarak 0-5 puan aralığında değerlendirilmiştir. Verilerin güvenilirliği açısından araştırmacılar gözlem yaptıkları oyun alanlarını fotoğraflamış, bu fotoğrafların okul öncesi eğitim alanında yüksek lisans mezuniyetine sahip bağımsız değerlendirmeciler tarafından puanlandırılması sağlanmıştır. Ölçek değerlendirilmesinde bağımsız değerlendirici ile araştırmacılar arasındaki güvenilirlik *Görüş Birliği/ Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı* formülü kullanılarak hesaplanmış (Miles ve Huberman, 2015), analizi sonucu %81 olarak belirlenmiştir.

Veri Analizi

Araştırmanın bulguları SPSS 22.0 paket programında analiz edilmiştir. Araştırma verilerinin hangi testler ile test edilmesinin belirlenmesi için değişkenlerin Normallik Testleri gerektiğinden çalışmada üç tür açık oyun alanı için ayrı ayrı Tek Örneklem Kolmogorov-Smirnov Testi uygulanmıştır. Elde edilen Kolmogorov-Smirnov Testi analizi sonunda Bağımsız anaokulu açık oyun alanı puanları ($K-S(Z)=.120$), İlkokul/Ortaokul anasınıflı açık oyun alanı puanlarının ($K-S(Z)=.102$) ve Belediyeye ait çocuk açık oyun alanı puanlarının ($K-S(Z)=.094$) normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. ($p < 0.05$). Bu nedenle analizler nonparametrik testlerden Kruskal Wallis H Testi ile yapılmıştır. Gruplararası varyansın eşit olmamasından dolayı, gruplar arasındaki farklılıkların belirlenmesine ilişkin Post-Hoc tekniklerinden Tamhane’s 2 uygulanmıştır (Kayri, 2009).

BULGULAR

Tablo 2. Denizli, Samsun ve Sinop İllerindeki Açık Oyun Alanlarının Donanım Düzeylerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Oyun Alanı Türü	Şehir	n	\bar{X}	ss
Bağımsız anaokulu açık oyun alanı	Denizli	5	61.40	19.01
	Samsun	5	38.60	11.46
	Sinop	5	79.00	18.78
Toplam		15	59.67	23.12
İlkokul/Ortaokul anasınıfı açık oyun alanı	Denizli	5	24.40	21.19
	Samsun	5	20.00	11.18
	Sinop	3	73.00	21.79
Toplam		13	33.92	27.77
Belediyeye ait çocuk açık oyun alanı	Denizli	10	37.40	14.19
	Samsun	10	41.40	12.41
	Sinop	6	51.83	19.97
Toplam		26	42.26	15.48

Tablo 2 incelendiğinde, Sinop ilindeki bağımsız anaokulu ($\bar{X} = 79$), ilkokul/ortaokul anasınıfı ($\bar{X} = 73$) ve belediyeye ait oyun alan türlerinin ($\bar{X} = 51.83$) donanım açısından Samsun ve Denizli'ye göre daha yüksek puana sahip olduğu görülmektedir. Tablo 2'ye göre bağımsız anaokullarına, ilkokul-ortaokul anasınıfına bağlı oyun alanlarında donanım açısından en düşük puan ortalamasına sahip olan il, Samsun'dur. Belediyeye ait çocuk oyun alanı açısından en düşük donanım puan ortalamasına sahip olan ilin Denizli olduğu görülmektedir.

Denizli, Samsun ve Sinop illerinde bulunan açık oyun alanlarının güvenlik düzeyleri Tablo 3'de belirtilmektedir.

Tablo 3. Denizli, Samsun ve Sinop İllerindeki Açık Oyun Alanlarının Güvenlik Düzeylerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Oyun Alanı Türü	Şehir	n	\bar{X}	ss
Bağımsız anaokulu açık oyun alanı	Denizli	5	81.20	13.98
	Samsun	5	63.20	11.67
	Sinop	5	98.20	1.79
Toplam				
İlkokul/Ortaokul anasınıfı açık oyun alanı	Denizli	5	66.40	13.01
	Samsun	5	22.40	17.61
	Sinop	3	100.00	0.00
Toplam		13	57.23	
Belediyeye ait çocuk açık oyun alanı	Denizli	10	71.60	14.05
	Samsun	10	65.20	17.91
	Sinop	6	87.50	11.08
Toplam			72.80	16.94

Tablo 3'e göre, Sinop ilindeki bağımsız anaokulu ($\bar{X} = 98.20$), ilkokul/ortaokul anasınıfı ($\bar{X} = 100$) ve belediyeye ait oyun alan türlerinin ($\bar{X} = 71.60$) güvenlik açısından Samsun ve Denizli'den daha yüksek puana sahip olduğu, Samsun ilindeki açık oyun alanlarının ise en düşük puana sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Açık Oyun Alanlarının Donanım Düzeylerinin Denizli, Samsun ve Sinop illerine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Oyun Alanı Türü	Şehir	n	Sıra Ortalaması	ss	X ²	p	Anlamlı Fark
Bağımsız anaokulu açık oyun alanı	Denizli	5	8.5	23.12	8.323	0.016*	Samsun-Sinop
	Samsun	5	3.7				
	Sinop	5	11.8				
İlkokul/Ortaokul anasınıfı açık oyun alanı	Denizli	5	6.00	27.76	5.705	0.058	
	Samsun	5	5.20				
	Sinop	3	11.67				
Belediyeye ait çocuk açık oyun alanı	Denizli	10	10.95	15.47	2.774	0.250	-
	Samsun	10	13.65				
	Sinop	6	17.50				

* p<0.05

Tablo 4'de Kruskal Wallis H Testi sonuçlarına göre bağımsız anaokulu açık oyun alanlarının donanım düzeyleri, Sinop, Samsun ve Denizli'ye göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($X^2=8.323$, $p<0.05$). Kruskal Wallis H Test sonuçlarında görülen anlamlı farklılığın kaynağını belirleyebilmek için Post-hoc tekniklerinden Tamhane uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre Samsun ve Sinop illerinde bulunan bağımsız anaokulu açık oyun alanları arasında donanım açısından, Sinop lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, Sinop ilindeki bağımsız anaokulu açık oyun alanlarının, Samsun ve Denizli'ye göre donanım düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 4'e göre ilkokul/ortaokul anasınıfı açık oyun alanı ve belediyeye ait çocuk açık oyun alanlarında, donanım düzeyi açısından üç il arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılık belirlenmemiştir.

Tablo 5. Açık Oyun Alanlarının Güvenlik Düzeylerinin Denizli, Samsun ve Sinop illerine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Oyun Alanı Türü	Şehir	n	Sıra Ortalaması	ss	X ²	p	Anlamlı Fark
Bağımsız anaokulu açık oyun alanı	Denizli	5	7.30	17.736	10.573	0.005*	Samsun-Sinop
	Samsun	5	3.80				
	Sinop	5	12.90				
İlkokul/Ortaokul anasınıfı açık oyun alanı	Denizli	5	7.90	34.02	10.369	0.006*	Samsun-Sinop Denizli-Sinop
	Samsun	5	3.10				Denizli-Samsun
	Sinop	3	12.00				
Belediyeye ait çocuk açık oyun alanı	Denizli	10	12.70	16.94	6.108	0.047*	Samsun-Sinop
	Samsun	10	10.40				
	Sinop	6	20.00				

* p<0.05

Kruskal Wallis H Testi sonuçlarına göre bağımsız anaokulu ($X^2=10.573$, $p<0.05$), ilkokul/ortaokul içerisinde anasınıfı ($X^2=10.369$, $p<0.05$) ve belediyeye ait çocuk açık oyun alanlarının ($X^2=6.108$, $p<0.05$) güvenlik düzeyleri, buldukları illere göre istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Kruskal Wallis H Test sonuçlarında görülen anlamlı farklılığın kaynağını belirleyebilmek için yapılan Post-hoc tekniklerinden Tamhane analiz sonuçlarına göre Samsun ve Sinop illerinde bulunan bağımsız anaokulu ve belediyeye ait çocuk açık oyun alanları arasında güvenlik boyutu açısından anlamlı bir fark bulunmaktadır. Tablo 5’de Samsun-Sinop, Denizli-Sinop ve Denizli-Samsun illerindeki ilkokul/ortaokul anasınıfı açık oyun alanlarının güvenlik açısından anlamlı olarak farklılaştığı söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Denizli, Samsun ve Sinop illerindeki açık oyun alanlarının donanım ve güvenlik açılarından incelendiği bu araştırmanın sonuçlarına göre Sinop ilindeki bağımsız anaokulu, ilkokul/ortaokul anasınıfı belediyeye ait oyun alanlarının donanım açısından daha yüksek puana sahip olduğu görülmektedir. Bağımsız anaokullarına, ilkokul-ortaokul anasınıfına bağlı oyun alanlarında donanım açısından en düşük puan ortalamasına sahip olan il Samsun’dur. Belediyeye ait çocuk oyun alanı açısından en düşük donanım puan ortalamasına sahip olan ilin Denizli olduğu görülmektedir. Benzer bir bulgu, güvenlik açısından da elde edilmiştir. Sinop’taki bağımsız anaokulu, ilkokul/ortaokul anasınıfı ve belediyeye ait oyun alan türlerinin güvenlik açısından daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu, Samsun ilindeki açık oyun alanlarının ise en düşük puan ortalamasına sahip olduğu belirlenmiştir. İlkokul/ortaokul anasınıfı açık oyun alanı ve belediyeye ait çocuk açık oyun alanlarında, donanım düzeyi açısından üç il arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılık belirlenmemiştir.

Bağımsız anaokulu açık oyun alanlarının donanımları, buldukları il ile göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. Samsun ve Sinop illerinde bulunan bağımsız anaokulu açık oyun alanları arasında donanım açısından Sinop lehine anlamlı bir fark bulunmaktadır. Ayrıca Samsun ve Sinop illerinde bulunan bağımsız anaokulu ve belediyeye ait çocuk açık oyun

alanları arasında güvenlik açısından Samsun aleyhine anlamlı bir fark bulunmaktadır. Üç ildeki ilkokul/ortaokul anasınıfları açık oyun alanlarında güvenlik açısından Sinop lehine anlamlı farklılık olduğu ortaya konulmuştur. Görüldüğü gibi Sinop ili, açık oyun alanlarının Denizli ve Samsun'a göre donanım ve güvenlik açısından daha avantajlı olduğu söylenebilir. Konu ile ilgili yapılan çalışmalarda illere göre oyun alanlarının özelliklerinin değişebildiğine yönelik sonuçların elde edildiği görülmektedir. Aksoy (2011) tarafından sekiz ildeki çocuk oyun alanları ile ilgili yapılan çalışmalar derlenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre sekiz ilde oyun alanları ile ilgili önemli eksiklikler (nicelik ve nitelik açısından yetersizlik, kum ve su gibi oyun araçlarının olmaması vb.) olduğu belirlenmiştir. Duman ve Koçak (2013) tarafından Konya'da gerçekleştirilen çalışmada, oyun alanlarının büyük çoğunluğunda materyallerin sayısı ve çeşitliliği ile güvenlik yönünden eksikliklerin başta olmak üzere yetersizliklerin olduğu belirlenmiştir. Özgüner ve Şahin'in (2009) Isparta'daki oyun alanlarını ele aldıkları çalışmada, oyun alanlarının sahip oldukları fiziki özellikler ile bitkisel ve yapısal tasarım açısından çocukların gelişim alanlarını destekleme açısından yetersiz olduğu belirtilmiştir. Başbay (2012) tarafından Ankara'nın Çankaya ve Yenimahalle ilçelerinde gerçekleştirilen çalışmada, resmi ve özel okulların açık oyun alanlarında donanım açısından önemli eksikliklerin olduğu belirtilmiştir. Öztürk Samur ile İnal Kızıltepe (2018) tarafından Aydın'da yapılan çalışmada, oyun alanlarının bakımsızlığına, engelli çocuklar için güvenlik açısından dezavantajlı oluşlarına dikkat çekilmiştir. Koçan ve Çorbacı (2012), Uşak ilindeki Kemalöz mahallesindeki çocuk oyun alanlarını inceledikleri çalışmada, oyun alanlarının birçoğunun niteliksel olarak yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Türkan ve Önder (2011), Balıkesir'de gerçekleştirdikleri çalışmada, oyun alanlarının tasarımları ve sahip olduğu fiziksel özellikler açısından yetersiz oldukları belirtilmektedir. Araştırmada, oyun alanlarındaki bu yetersizliklerin, gelişimi desteklemek açısından dezavantajlı olduğu ifade edilmiştir (Türkan ve Önder, 2011). Gülay Ogelman, Güngör, Körükçü, Erten Sarıkaya ve Erol (2016) Denizli'de gerçekleştirdikleri çalışmada, resmi bağımsız anaokulları ile içerisinde anasınıfları bulunan ilkokul ve ortaokulların açık oyun alanlarını karşılaştırmıştır. Araştırma sonuçlarında, oyun alanı ve oyun alanı içerisinde bulunan materyaller bakımından hem bağımsız anaokulları hem de içerisinde anasınıfları bulunan ilkokul ve ortaokul açık oyun alanlarında önemli eksikliklerin olduğu ifade edilmiştir. Gülay Ogelman Güngör, Körükçü, Erten Sarıkaya ve Erol (2016), ayrıca çeşitli standartlar ve güvenlik açısından da resmi bağımsız anaokullarının, anasınıflarına göre açık oyun alanlarının daha iyi durumda bulunmasına karşılık iki kurumdaki açık oyun alanlarının da yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Gerek bu çalışmada gerekse konu ile ilgili yapılan çalışmalarda, Türkiye'deki farklı coğrafi bölgelerdeki çeşitli illerde açık oyun alanlarının ele alındığı çalışmaların gerçekleştirildiği görülmektedir. Konu ile ilgili çalışmalar son yıllarda artış göstermiştir. Bu durum, araştırmacıların Türkiye genelindeki açık oyun alanlarının özelliklerine yönelik ilgilerini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte araştırmaların bulguları, açık oyun alanlarında Türkiye genelinde önemli eksikliklerin olduğunu göstermesi açısından ortak yönler barındırmaktadır. Konu ile ilgili çalışmaların çok sayıda oluşu ve bulgularının yetersizlik açısından ortak yönler sahip olması, konunun toplum genelini ilgilendiren önemli boyutunu ortaya koymaktadır. Nitekim Başaran Uysal (2015), Çanakkale'de çocuk oyun alanlarının geliştirilmesine yönelik gerçekleştirilen "2010-2014 Çanakkale Çocuk Oyun Alanlarının Geliştirilmesi Eylem Planı'nın" kentteki yaşam kalitesinin yükselmesine, yetkililerin daha çok çocuk odaklı düşünmesine yol açabildiğini ifade etmiştir. Sungur ve Czaplinska (2018), "herkes için tasarlanmış çocuk parkları" kavramına dikkat çekmiş, oyun alanlarının tüm çocuklara hitap edebilmesi gerektiğini belirtmiş, tasarım, zemin, malzeme, renk ve donanım seçimleri açısından normal gelişim özelliği gösteren ve göstermeyen çocuklara yönelik olan bir model

sunmuşlardır. Açık oyun alanları, çocukların hareket ihtiyaçlarının karşılanması yanı sıra çevre eğitimi açısından da önem taşımaktadır. Beattie (2015), çevre eğitiminin çocukların aşına olduğu açık alanlarda yapılması gerektiğini belirterek açık oyun alanlarının niteliğine dikkat çekmiştir. Öğretmenler de özellikle yapılandırılmamış açık oyun alanlarının hem eğitsel amaçlara ulaşmak hem çocuklara kaliteli oyun fırsatları sunmak hem de çevre eğitimi gerçekleştirebilmek açısından gerekli görmektedirler (Ernst, 2014). Dolayısıyla okul öncesi eğitim kurumlarına ve kamuya ait açık oyun alanları, çocuklarının oyun, hareket ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılayabilmeleri, gelişimlerinin desteklenmesi, doğayı tanıyabilmeleri gibi birçok yönden büyük önem taşımaktadır. Çalışma bulguları, Türkiye genelindeki açık oyun alanlarına yönelik araştırmaların devamlılığa duyulan ihtiyacı ortaya koymaktadır. Bununla birlikte açık oyun alanlarının donanım, güvenlik başta olmak üzere tüm çocuklara hitap edecek özelliklere sahip olması gereklidir. Bununla ilgili Milli Eğitim Bakanlığı, Belediyeler, Sivil toplum kuruluşları ortak projeler gerçekleştirebilir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Y. (2011). Çocuk Oyun Alanları Üzerine Bir Araştırma İstanbul, Isparta, Eskişehir, Erzurum, Kayseri, Ankara, Zonguldak ve Trabzon İlleri Örneği. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 3(11), 82-106.
- Başaran Uysal, A. (2015). Çocuk oyun alanlarının geliştirilmesinde bir yerel katılım deneyimi. *Megaron*, 10(3), 423-439.
- Başbay, A. M. (2012). *Ankara ili sınırları içindeki özel ve resmi anasınıfı ve anaokulu bahçelerinin kullanım yönünden incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Beattie, A. E. (2015). A Young Child's Perspectives on Outdoor Play: A Case Study from Vancouver, British Columbia. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 3(1), 38-53.
- Berg, S. (2015). Children's activity levels in different playground environments: an observational study in four canadian preschools. *Early Childhood Educational Journal*, 43, 281-287.
- Björger, K. (2015). Children's well-being and involvement in physically active outdoors play in a norwegian kindergarten: playful sharing of physical experiences. *Child Care in Practice*, 21(4), 305-323.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, E. Ö., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2016). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cutter-Mackenzie, A., & Edwards, S. (2013). Toward a model of early childhood environmental education: foregrounding, developing, and connecting knowledge through play-based learning. *The Journal of Environmental Education*. 44(3), 195-213.
- Duman, G., ve Koçak, N. (2013). Çocuk oyun alanlarının biçimsel özellikleri açısından değerlendirilmesi (Konya İli Örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 64-81.
- Erbay, F., ve Durmuşoğlu Saltalı, N. (2012). Altı yaş çocuklarının günlük yaşantılarında oyunun yeri ve annelerin oyun algısı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 249-264.
- Ernst, J. (2014). Early childhood educators' preferences and perceptions regarding outdoor settings as learning environments. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 2(1), 97-125.
- Frost, J. L., Wortham, S., & Reifel, S. (2001). *Play and child development*. Prentice-Hall, Inc., Upper Saddle River, New Jersey.
- Gülay Ogelman, H., Güngör, H, Körükçü, Ö, Erten Sarıkaya, H ve Erol, A. (2016). *Resmi Bağımsız Anaokulları ile Anasınıfları Bulunan İlkokul ve Ortaokulların Açık Oyun Alanlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. V. International Symposium on Social Studies Education Proceedings, 318-329.
- Hunter, J., Graves, C., ve Bodensteiner, A. (2017). Adult perspectives on structured vs. unstructured play in early childhood environmental education. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 5(1), 89-92.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi* (16. Baki), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kayri, M. (2009). Araştırmalarda gruplar arası farkın belirlenmesine yönelik çoklu karşılaştırma (post-hoc) teknikleri. *Journal of Social Science*, 19 (1), 51-64.
- Koçan, N., & Çorbacı, Ö. L. (2012). *Uşak ili Kemalöz Mahallesi'nde çocuk oyun alanlarının niteliğinin CBS ile irdelenmesi*. IV.Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemeleri Sempozyumu , Zonguldak, Turkey, pp.15.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2015). *Nitel veri analizi* (2. Baskı). (S. Akbaba-Altun ve A. Ersoy, Çev.) Ankara: Pegem Akademi.

- Olsen, H. & Smith, B. (2017) Sandboxes, loose parts, and playground equipment: a descriptive exploration of outdoor play environments, *Early Child Development and Care*, 187:5-6, 1055-1068.
- Özgüner, H., ve Şahin, C. (2009). Isparta kent merkezindeki çocuk oyun alanlarının mevcut durumu ve çocukların bu alanlara karşı davranış biçimleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 1, 129-143.
- Öztürk Samur, A., ve İnal Kızıltepe, G. (2018). Aydın ilindeki çocuk oyun alanlarının incelenmesi. *Social Sciences Research Journal*, 7(1), 31-46.
- Poppe, R., van Delden, R., Moreno, A., & Reidsma, D. (2014). *Interactive playgrounds for children*. In *Playful user interfaces* (pp. 99-118). Springer, Singapore.
- Sungur, A., ve Czaplinska, P. (2018). Designing playgrounds for all. *Megaron*, 13(3), 459-469.
- Tekkaya, E. (2001). Tasarlanmış çocuk hakları: Ankara çocuk oyun alanları. *Milli Eğitim Dergisi*, 151.
- Taylor, S. I., ve Morris, V. G. (1996). Outdoor Play in Early Childhood Education Settings: Is It Safe and Healthy for Children? *Early Childhood Education Journal*, 23(3), 153-158.
- Türkan, E. E., ve Önder, S. (2011). Balıkesir kenti çocuk oyun alanlarının irdelenmesi. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 8(3), 69-80.
- Yörükoğlu, A., (2010). *Çocuk ruh sağlığı-çocuk yetiştirme sanatı ve kişilik gelişimi*. Özgür Yayınları, İstanbul.